

SZAKDOLGOZAT

Tar István

Tar István

2023

MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM
SZŐLÉSZETI ÉS BORÁSZATI INTÉZET
BUDAPEST

A Tar pincészet bemutatása

Tar István

Kertészmérnöki szak

Készült a Szőlészeti Tanszéken

Tanszéki konzulens: Dr. Fazekas István

Konzulens(ek): _____

Bírálok: _____

Budapest, 2023

tanszékvezető/szakirányfelelős

konzulens

1. Bevezetés.....	4
2. A Pannonhalmi borvidék bemutatása.....	5
2.1. A borvidék története.....	5
2.2. A borvidék ökológiai sajátosságai.....	8
2.3. A borvidék szőlészetének sajátosságai.....	10
2.4. Pannonhalmi termékleírás.....	14
3. A Tar Pincészet bemutatása.....	17
3.1 A Tar Pincészet története.....	17
3.2 A pincészet ültetvényszerkezeti elemei.....	19
3.2.1 Tőkművelésmód.....	19
3.2.2. Támrendszer.....	21
3.2.3. Sor és tőtávolság.....	23
3.2.4. Sorvezetés iránya.....	23
3.2.5. Alany- és nemesfajták.....	24
4. Összefoglalás.....	30
5. Irodalomjegyzék.....	31

1. Bevezetés

Szakedolgozatom témaválasztását több tényező indokolta. Egyrészt a személyes kötődés, másrészt a borvidék méretéből fakadóan ritkán születik az adott állapotot leíró mű.

A Pannonhalmi borvidék ezeréves múltja tekint vissza. Már a honfoglalás korában is termesztettek itt szőlőt. A későbbi korokban is folyamatos volt a területen a szőlőművelés. Ugyan az itt készült borok országos szinten ismertek voltak, ám a borvidéki rangot csak 1990-re kapta vissza. Mire a területet önálló borvidékké nyilvánították, a pincészet első ültetvénye 2 éves lett. Az elmúlt 3 évtizedben jelentős változások történtek mind a borvidék mind a pincészet életében. Először átalakult a szőlőültetvények tulajdonosi szerkezete, majd ezt követően szép lassan átalakult a fajtaszerkezet. A korábban jellemző tovább értékesítés helyett. A megtermelt szőlő nagy része már nem hagyta el a borvidéket, abból a frissen alakult pincészetek készítenek saját bort.

A Tar Pincészet a rendszerváltás utáni években még a szövetkezetek által ültetett szőlőlőre támaszkodva indult. Ám az ültetvények korának előrehaladtával művelésük egyre gazdaságtalanabbá vált. A kiutat mind szőlészetiileg mind borászatiilag a teljes technológiai megújulás jelentette.

Dolgozatomban a Pannonhalmi borvidék és a Tar Pincészet fejlődését és jelenlegi helyzetét szeretném bemutatni.

2. A Pannonhalmi borvidék bemutatása

2.1 A borvidék története

A honfoglaláskor VILLÁNYI (1882) szerint a sokorói hegyek nagyobb részét szőlőművesek lakták. Anonymus a vidékkel kapcsolatban feljegyzi (ERDÉLYI 1902) „Árpád vezér és nemesi táborba szálának Szent Márton hegye mellett és Sabária forrásából mind ők, mind barmaik ivának, és a hegyre fölmenvén, s Pannónia földjének szépségét látván, fölötte örvendének.” (ERDÉLYI 1902)

A feltételezés, hogy a szent-mártoni hegyről éljük tárul sokorói szőlők voltak azok, amit megpillantva Árpád és vezérei „fölötte örvendének” (ERDÉLYI 1902)

Az itt letelepedett magyarság megtanulta a szőlőművelést. Ebben sokat segítettek a nyugatról behívott szerzetesek.

Az államalapító István király hatalmas birtokokat adományozott az egyháznak. Talán ezért maradt fenn sok írásos emlék a borvidékről, melyek közül a legelső a pannonhalmi alapítólevél (1002), melyben található feljegyzés a szőlőről. (ERDÉLYI 1902)

Tényőn az 1237-es összeírásakor 25 ház volt, 150 lakossal, ebből 3 szőlőműves és 18 ház kádár. A tatárjárás előtt a pannonhalmi dombság területén 24 kádár dolgozott, ebből 18 Tényőn. Esetleges magyarázat, hogy Tényő Körül tölgyesek voltak.

A török a pannonhalmi várat 1594-ben foglalja el, majd ezután a vár többször cserélt gazdát. Ez időben egyre terjednek a fertőző betegségek, a lakosságnak egyetlen orvossága a bor.

A törökök sokszoros zaklatásai miatt a bortermelés jelentősen visszaesett, majd a XVIII. század elejére ismét felvirágzott. A vidéken nagyon sok német telepes is megtalálható, akik új fajtákat és művelésmódokat hoztak be.

Az 1712. április 18-án keletkezett hegylevél, a Szent-Mártonhoz tartozó szőlőhegyek hegymestereinek és szőlősgazdáinak kiadott utasításokat tartalmazza (NÉMA 1995):

- Aki a szőlőhegyen szitkozódik, veszekszik, verekedik, lop vagy más kárt tesz, a vétkek nagysága szerint 6-12 forintra büntetetik.
- A szőlőjét senki nem adhatja el az uraság tudta és értesítése nélkül.
- A szőlőhegyen nem szabad marhát elereszteni, csak szüret alatt a saját birtokán.
- A dézsmálás előtt szőlőt vagy bort eladni, máshová vinni tilos. Dézsma begyűjtésekor a helyszínen kell tartózkodni, különben beverik az illető pincéjét.
- Aki a tiltás alatt lévő borát elviszi, elveszti egész szőlőjét. Azt aki az uraság és a hegymester engedélye nélkül korábban leszedi szőlőjét 12 forintra büntetetik.
- Dézsma szedés előtt tilos csigert csinálni.

- Szőlőben marhát, baromfit és árnyékot adó fát tilos tartani.

A borvidéken nagyon szabályozott szőlőtermesztés volt. Somogyi Dániel főapát ideje alatt (1783) a borkilencedek és tizedekből 5897forint jövedelem lett. Az apátságon belüli borfogyasztás összesen 1150 akó, és 5000 akóra becsült pincészettel rendelkezett. (ERDÉLYI 1906)

I. József (1780-1790) uralkodása alatt eltörölte a szerzetes rendeket, közöttük a pannonhalmi bencés rendet is. A birtokok felszámolásakor a szőlőültetvényeket is el kellett adni.

1809. június 16-án a Győr ellen harcoló franciák a pincéket nagyon kifosztották, összesen 2500 akó bort vittek el, ekkor 1 akó bort 16-20 forintra becsültek.

Az 1848-as szabadságharc alatt a magyarok és a császáriak a borért térnek be Pannonhalmára.

A XIX. század második felében a szőlőtermesztésben és borászatban jelentős adat-felvételezés történt. Két mértékegységben számoltak: 1 magyar hold 1200 négyszögöl és 1 kataszteri hold 1600 négyszögöllel egyenlő.

FEHÉR (1874) felsorolása szerint a Pannonhalmi dombságon 4694 négyszögöl a szőlőterület.

A leírások alapján a legjobb minőséget a tényői, felpécsi szőlők adják a jó fekvés miatt.

A filoxeravész 1875-ben tört be hazánkba. Terjedésének megállítására a Földművelésügyi Minisztérium a fertőzött ültetvények radikális kiirtását rendelte el. A filoxéra megállítása idejéig (1897-ig) 230185 ha szőlő került kivágásra, a szőlőültetvények több mint fele. (KOZMA 1991)

A borvidéken a földművelésügyi miniszter 1897 évi jelentése szerint Győr vármegyében a filoxéra által elpusztított szőlőterület 1500kh.

Az összeterület 30%-a, nagyon jó aránynak mondható az országos arányhoz viszonyítva. A filoxéra ellen a kormány több intézkedést is tett, pl fertőzési góccok elszigetelése, szabályozott oltványkészítés, szénkénegezés, immunis talajra történő telepítés. Az állam 1881-ben Amerikából ellenálló Vitis fajokat (Vitis riparia, Vitis rupestris stb.) és direktermő fajtákat (Elvira, Izabella, Noah, Othello) hozott be. (KOZMA 1991)

A pannonhalmi dombságon a direktermő fajták elterjedése csekély, nagyobb népszerűséget csak az Othello kapott.

1914-re a filoxéra, a peronoszpóra és az iparosodás hatására 1000 kh-ra esett vissza a terület nagysága a pannonhalmi dombságon.

Az I. világháború ideje alatt, a szőlő területe tovább csökkent, a hiányos művelés, a nem kielégítő tökepótlás, tápanyagellátás és a növényvédelem miatt. (KOZMA 1991)

Az 1935. évi statisztika szerint 1586 kh (912 ha) szőlőültetvény volt. (VASZARI 1992)

A II. világháború alatt előregedtek a szőlőterületek és teljesen elfogytak a borkészletek. A háború után a gazdasági nehézségek, a földreformmal szőlőhöz jutottaknál a szakértelem hiánya, valamint a felszerelés hiányossága miatt a szőlőterületek tovább pusztultak.

Győr-Sopron megyében a mezőgazdaság szocialista átszervezése 1959-ben kezdődött és ebben az évben be is fejeződött. Célja az elaprózódott szőlőket nagyobb üzemek váltsák fel. A területek átalakításával kezdetben a szőlőterületek csökkentek.

Az 1959. évi 23. számú törvényerejű rendelet elősegítette a korszerű nagyüzemi szőlőtermesztést. A rendeletben 14 borvidék szerepel, a Pannonhalmi-dombság települései a jó bortermű helyek között vannak.

A nagyüzemi telepítések az 1960-as években kezdődtek, ezt több tényező is indokolta:

- a termőhely múltja
- alkalmas területek
- állami támogatások (telepítésekre, bortárolókra)

Telepítés megoszlása helyileg:

Pannonhalma „Egyetértés” MGTSZ 121 ha

Écs 84,5 ha

Nyalka 45 ha

Nyúl „Új élet MGTSZ” 98 ha

Töltéstava „aranykalász” MGTSZ 76 ha

Győrújbarát „Rákóczi” MGTSZ 100ha

Tényő „Sokoróaljai” MGTSZ 100,5 ha

Kajárpéc: „Egyetértés” MGTSZ 137,9 ha

Győrszemere „Zalka Máté” MGTSZ 95 ha

Koronc: „Zöld mező” MGTSZ 100,1 ha

A szőlőtermesztés és borászat a nyolcvanas évek végére érte el fejlődésének csúcspontját. Ebben az időszakban 958 ha-on folytattak nagyüzemben és 300-400 ha-on magángazdaságokban szőlőtermesztést.

A termőhelyi adottságok, talaj, éghajlat, fekvés, fajta összetétele, borainak minősége alapján a 7/ 1990. (XII.25.) FM számú rendelettel önálló borvidékké nyilvánították. A borvidékhez tartozó községek: Écs, Felpéc, Gyórság, Győrszemere, Győrújbarát, Kajárpéc, Nyalka, Nyúl, Pannonhalma, Pázmándfalva, és Tényő településeknek a szőlőkataszter szerinti I. és II. osztályú határrészei (KÁDÁR 1992)

2.2 A borvidék ökológiai sajátosságai

Domborzat

A Pannonhalmi-dombság Győr-Moson-Sopron megye déli részén helyezkedik el. A Dunántúli középhegységhez, azon belül a Bakonyhoz sorolják, de attól a Bernát-patak választja el. A pannonkor végén, de leginkább a felsőpliocén elején kéregmozgások indultak meg. Az egységes pannontábla észak-nyugati és dél-keleti irányú vetődési vonalak mentén összetört. Két fővölgy a Pannonhalmi-völgy és a Tényői-völgy alakult ki és kiemelkedett három vonulat:

Pannonhalmi, Ravazd-csanak és a Sokoró (GÖCSEI 1963).

A Pannonhalmi vonulat a domborok közül a legkisebb és a legkeletibb. Lankásan emelkedik Tápszentmiklóstól Észak-nyugat felé és Győr-ságnál végződik. Legmagasabb része a Várhegy 280 m tengerszint feletti magassággal, rajta áll a Bencés apátság Monostora. A vonulat legnagyobb részét művelés alá vonták.

A Ravazd-Csanaki vonulat a leghosszabb egységes vonulat.

Ravazd, Écs, Nyúl, Győrújbarát és Ménfőcsanak települések fekszenek ezen a szakaszon. Az egész dombság legmagasabb pontja is itt található, a Nyúl-hegy 317m magassággal. A vonulat keleti oldalán az écsi, pannonhalmi, ravazdi nyúli szőlőültetvények fekszenek. Nyugati oldalán a győrújbaráti és tényői szőlőültetvények találhatóak.

A harmadik vagy Nyugati vonulat, a Sokoró. Ez a legalacsonyabb és csak 15 km hosszú. Régen a Sokoró nyugati lábánál futóhomok dűnék sorakoztak, a homokot a Bakony-patak medréből fújta ki a szél, de ezek a formák már nem láthatók, mert szőlővel ültették be. Itt található a győrszemerei ültetvények.

Pannonhalmi környékét agyagbemosódásos barna erdőtalajok borítják. A csanak keleti lejtőin harmad időszakos üledéken barna földek találhatóak, de a domborzat tagoltsága miatt inkább szőlő művelésnek kedveznek, mint a szántóföldi gazdálkodásnak.

A Ravazd-Csanak vonulat keleti oldalán Ravazd és Écs környékén vastag würnkori lösztakaró halmozódott fel. Ravazdnál a 20 métert is eléri, míg azt écsi résznél 3-4 méter vastag löszréteg található, ezért a magaslatról lezúduló vizek mély vízmosásokat vágnak. (GÖCSEI 1963)

Győrújbarát környékén gyengébb termőképességű csernozjom jellegű homoktalajok is előfordulnak.

Domborzatilag eróziós völgyekkel mérsékelten tagolt hármás dombvonulat, amelyet kavicsos-homokos-lössös hordalékkúp-síkság ölel körül. A dombvonulat keleti lejtőin megjelennek a barna erdőtalajok.

A borvidék területén nagyon változatos talajadottságok jelentkeznek, az említett talajokon kívül megjelenik az agyag, a márga és a homok. A homokkőátlák harmadkori képződmények, ezekben nagyon sok vájt pincét találunk, ilyen a Nyúli, Győrújbaráti, Tényői pincesor.

A Sokorói-dombság éghajlata mérsékelten meleg – mérsékelten száraz.

A hőmérséklet évi átlaga 9,8 °C, ez a hőmérséklet a minőségi szőlőtermesztésre alkalmas. A vegetációs időszak középhőmérséklete sem emelkedik 20 °C fölé. A fagymentes időszak 180 nap.

Az évi csapadékösszeg 350-400 mm. Átlagosan 5-10 nap van hótakaró a vidéken, csupán néhány cm hóvastagság.

Uralkodó szélirány az Ény-i, az átlagos szélesség 3 m/s körüli.

A borvidék éghajlati adatainak összehasonlítása után ki lehet jelenti, hogy alkalmas a minőségi szőlőtermesztésre.

2.3 A borvidék szőlészetének sajátosságai

A borvidék fajtaösszetételének alakulása.

A rendszerváltást követő években a borvidék fajtaösszetétele szinte kizárólag fehérborszőlő fajtákból állt (1. táblázat). A legelterjedtebb fajta az Olasz rizling volt, a klónjaival együtt 223,17 ha-on termesztették a borvidéken. Az 1994/95-ös elterjedtségi listán a második helyen a Rizlingszilváni (Müller-Thurgau) (103,68 ha), a harmadik helyen pedig a Tramini (63,03 ha) volt.

1. táblázat: Fajtaösszetétel a Pannonhalma-Sokoróaljai borvidéken (1994/95) (Forrás: Pannonhalmi Borvidék hegyközsége)

Fajta	A szőlőfajta területe helységeként									Összes
	Écs	Fel- péc	Győr- szeme- re	Győr- Újba- rát	Kajár- péc	Nyúl	Pan- non- halma	Páz- mánd	Tényő	
Bianca	-	-	-	-	0,64	-	-	-	-	0,64
Blauburger	-	-	-	0,12	-	-	-	-	-	0,12
Chardonnay	-	-	10,57	-	-	-	24,81	11,54	-	46,88
Chasselas	-	-	-	-	-	18,66	-	-	-	18,66
Cserszegi fűszeres	-	-	3,50	-	14,97	-	-	-	-	18,47
Ezerfürtű	-	10,54	16,00	0,36	1,21	-	-	7,5	26,15	61,76
Ezerjó	7,00	-	-	-	0,15	-	25,0	-	-	32,15
Juhfark	-	-	-	-	-	0,48	-	-	-	0,48
Irsai Olivér	-	17,00	-	2,51	-	-	-	-	-	19,51
Kékfrankos	-	-	-	0,05	-	0,20	-	-	-	0,25
Király- leányka	-	-	-	-	-	9,09	24,25	-	17,5	50,85
Leányka	2,00	14,40	-	-	5,40	3,37	-	-	-	25,17
Olasz rizling	31,0	25,43	8,00	14,63	14,43	18,36	7,41	-	27,40	146,67
Olasz rizling B14	-	-	-	-	-	-	6,74	-	-	6,74
Olasz rizling P2	-	-	37,31	8,20	-	-	24,25	-	-	69,76
Ottonel muskotály	-	-	-	10,51	-	7,95	-	-	-	18,46
Rajnai rizling	5,00	-	3,36	0,11	-	-	-	2,50	16,00	26,97
Müller- Thurgau	-	27,16	-	21,14	-	27,30	27,78	-	-	103,38
Sauvignon	-	-	5,09	-	-	-	-	-	-	5,09
Szürkebarát	-	-	11,20	-	-	3,57	-	-	-	14,77
Tramini	18,0	-	-	22,15	-	15,38	-	-	7,5	63,03
Zefir	-	-	-	-	-	-	7,06	-	-	7,06
Zöld veltelini	-	-	-	0,32	-	0,20	-	-	4,50	5,02
Zweigelt	-	-	-	0,07	0,09	-	-	-	-	0,16
Egyéb	-	0,25	-	-	0,12	3,12	-	-	3,5	6,99
Összesen	63,0	94,78	95,04	80,18	37,02	108,7	147,3	21,50	102,5	750,10

Az Európai Unió csatlakozásunk – 2004. május 1. – új perspektívákat nyitott meg hazánk gazdaságában, ezen belül a szőlő-borágazat fejlesztésében. Így támogatás mellett sor kerülhetett arra, hogy a szőlős gazdák lecseréljék elöregedett ültetvényeiket, és/vagy új fajtákkal biztosítsák a borpiac egyensúlyát. A nagyarányú telepítések csak

2008-ban indultak meg, mikor a 479/2008/EK rendelet keretében lehetőség nyílt szőlőszerkezet-átalakításra, ezen belül fajtaváltásra, ültetvény áttelepítésre, támrendszer korszerűsítésre és létesítésre.

Az ekkor indult telepítése hullámnak köszönhetően jelenleg a borvidék ültetvényeinek átlagéletkora 20 év.

2. táblázat: 2008-2012 között megvalósult telepítések (Forrás: Pannonthalmi Borvidék Hegyközsége)

Telepítések évente (hektárban)								
Fajtanév	Szőlőterület 2007. december 31- én	Évek					Összesen telepített	Szőlőterület 2012. december 31-én
		2008-as év telepítései	2009-es év telepítései	2010-es év telepítései	2011-es év telepítései	2012-es év telepítései		
Olaszrizling	150,6658	0,8103	5,8617	8,4642	39,1503	13,3144	67,6009	170,9202
Chardonnay	34,3357	0	0,25	4,7147	2,7635	1,7243	9,4525	45,6378
Rajnai rizling	43,5863	0	2,7187	10,1342	4,4256	3,6699	20,9484	59,6067
Királyleányka	34,6975	0	0	4,0747	0,4772	0	4,5519	13,7636
Zefír	5,6241	0	0	0	0,833	0	0,833	4,3731
Rizlingszilváni	69,2977	0	0,6785	4,6441	4,1828	0	9,5054	49,9953
Szürkebarát	12,8825	0	0	0	2,3075	0	2,3075	7,1857
Ottonel muskotály	13,7175	0	0	0	1,5033	0,8314	2,3347	8,7686
Cserszegi fűszeres	22,4548	0	1,3119	0	3,8725	1,8475	7,0319	30,5743
Pinot blanc	3,69	0	0	0,6098	2,6563	2,4425	5,7086	9,347
Irsai Olivér	24,7647	3,3143	0	4,4521	0,285	5,0643	13,1157	28,4764
Tramini	37,5073	2,6674	2,7849	0,7	13,0971	0,6804	19,9298	42,0884
Sauvignon	11,715	0	0	1,3929	3,2831	0	4,676	16,391
Zöld veltelíni	5,1429	0	0	0	2,4535	4,8825	7,336	9,2052
Kékfrankos	9,4303	3,9463	1,4963	0,4554	1	7,8803	14,7783	20,6745
Cabernet sauvignon	5,8861	1,2055	0	0	0	0	1,2055	6,5295
Merlot	9,4436	0	0,2314	1,1672	1,3371	5,7653	8,501	17,9446
Pinot noir	8,9522	0	0,1069	0	0	3	3,1069	12,0172
Cabernet franc	2,23	0	0,537	0,3189	0,713	15,5814	17,1503	19,3803
Turán	0	0	0,4221	0	0	0	0,4221	0,4221
Zweigelt	4,9396	0	0	0	0	0,2535	0,2535	4,3512
Egyéb fajta	99,2845							52,9548
Összes (ha)	610,2481	11,9438	16,3994	41,1282	84,3408	66,9377	220,7499	630,6075

2008-ban 11,9438 ha területet ültettek, 2009-ben már 16,3994 hektárral nőtt a borvidék. 2010-ben 41,1282-t A telepítései hullám 2011-ben érte el a csúcát 84,3408 hektár új ültetéssel. 2012-ben 66,9377 hektár lett eltelepítve. A telepítések nagy nyertese az Olaszrizling lett, de jelentős új terület tudhatott magáénak az Irsai Olivér, kékfrankos, tramini és a rajnai rizling is

A Pannonhalmi borvidéken jelenleg 566 ha művelt terület található, melyből 452 ha fehér 114 ha kékszőlő. A rendszerváltást követő évtizedekben a gazdák több olyan fajtát ültettek nagyobb felületen amikből korábban csak elenyésző terület vagy egyáltalán nem volt pl.: Pinot blanc, Kékfrankos, Cabernet franc, Merlot. Az Olaszrizling ugyan területi csökkenést szenvedett, megőrizte első helyét. Korábban nagyobb felületen jelenlévő Chasselas, Ezerjő, Ezerfürtű, Zefír szinte teljesen eltűnt.

Míg a szövetkezetek minél nagyobb mennyiségű szőlőtermés előállításában voltak érdekeltek. A mostani tulajdonosok javarészt olyan pincészetek akik saját felhasználásra természetnek szőlőt. Előtérbe került a minőségi szemléletmód. A fajtaválasztás a pincészet piacától

3. táblázat: A Pannonhalmi borvidék fajtaösszetétele 2023-ban (Forrás: Pannonhalmi Borvidék Hegyközsége 2023)

Szőlőfajta	Terület nagyság (ha)
Bianca	0,25
Blauburger	0,22
Cabernet franc	23,5446
Cabernet sauvignon	10,2537
Chardonnay	32,5016
Chasselas	0,5
Cserszegi fűszeres	28,1183
Ezerfürtű	3,3138
Ezerjő	0,3921
Furmint	1,5259
Hárslevelű	0,06
Irsai Olivér	69,9872
Kékfrankos	31,427
Kékoportó	0,005
Királyleányka	17,5811
Lakhegyi mézes	0,1
Leányka	1,9239
Merlot	29,8426
Olasz rizling	121,6677
Ottonel muskotály	3,5789
Pinot blanc	9,7402
Pinot noir	12,9249
Rajnai rizling	56,5262
Rizlingszilváni	23,9369

Sárga muskotály	1,8
Sauvignon	28,0464
Solaris	0,4497
Syrah	0,0994
Szürkebarát	7,1291
Tramini	29,3536
Turán	2,8748
Viognier	0,88
Zalagyöngye	1,39
Zefír	0,4484
Zöld veltelíni	11,0636
Zweigelt	4,9256
Fajta nélküli/Ismeretlen	4,3228
Összesen	572,705

A művelési módok tekintetében a tsz-ek által alkalmazott Moser-kordon és egyesfüggöny művelést felváltotta a modern szálvesszős, ernyőművelés, valamint a közép magas kordon. Az új művelési módok használatát több tényező is indokolta. Az egységnyi területre jutó tőkeszám magasabb így alacsonyabb a tőketerhelés, valamint nagyfokú gépesítésre alkalmasak.

4. táblázat: A Pannonhalmi borvidék tőke művelésmódjai (Forrás: Pannonhalmi Borvidék hegyközsége)

Tőke művelésmód	Terület (ha)
alacsony kordon	50
egyesfüggöny	13
ernyő	145
fej, bak	1
GDC	0,4
Guyot	29
közép magas kordon	307
Moser-kordon	27

2.4 Pannonhalmi termékleírás

Pannonhalma vagy Pannonhalmi oltalom alatt álló eredetmegjelölés

A borvidéki termékleírás alapján öt bortípus készíthető, ezek a:

- fehérbor
- rozébor
- vörösbor
- jégbor
- főbor

A szőlőtermesztésre vonatkozó szabályok:

A Pannonhalmi OEM borok a következő tökeművelésmódok és hektáronkénti tőszám alkalmazása mellett termelt szőlőből készülhetnek, amennyiben 2010. augusztus 1-e után telepített ültetvényekről van szó:

- Alacsony kordon
- Guyot-művelés
- közép magas kordon
- Sylvoz-kordon
- ernyőművelés
- Moser (javított Moser)-kordon
- fejművelés
- bakművelés
- Telepítési sűrűség: minimum 3300 tő/ hektár

A 2010. augusztus 1. előtt telepített szőlőültetvények esetében bármilyen, korábban engedélyezett művelésmódú és telepítési sűrűségű szőlőültetvényről származó szőlőből készülhet Pannonhalmi borászati termék az ültetvény termelésben tartásáig.

Szüret módja és időpontjának meghatározása:

Kézi és gépi szüret megengedett minden oltalom alatt álló eredetmegjelölésű borászati termék esetén.

Kivételt képez:

- a jégbor,
- a főbor

melyek esetében csak kézi szüret engedélyezett. A szüret legkorábbi időpontját a Pannonhalmi Borvidék Hegyközség választmánya határozza meg.

5. táblázat: A Pannonhalmi borok minimális cukortartalma, potenciális alkoholtartalma termékkategóriákként (Pannonhalmi termékleírás)

Termékkategória és terméktípus	és	A szőlő minimális természetes cukortartalma (g/liter) és potenciális alkoholtartalma (% vol)
Fehérbor		151,5 g/liter – 9,0 % vol
Rozébor		151,5 g/liter – 9,0 % vol
Vörösbor		151,5 g/liter – 9,0 % vol
Jégbor		280,5 g/liter – 16,66 % vol
Főbor		255 g/liter - 15,12% vol

A borvidék körülhatárolt területei

A szőlő termőhelyi kataszter szerint I. és II. osztályú határrészeibe tartozó területekről származó szőlő termése használható fel Pannonhalma oltalom alatt álló eredetmegjelölésű borászati termékek előállítására a Pannonhalmi borvidéken.

6. táblázat: A Pannonhalmi borvidék körülhatárolt területei (Pannonhalmi termékleírás)

Bakonypéterd	Györság	Lázi	Ravazd
Écs	Györszemere	Nyalka	Románd
Felpéc	Győrújbarát	Nyúl	Tényő
Győr-Ménfőcsanak	Kajárpéc	Pázmándfalu	Pannonhalma

A termékleírás szabályozza a megengedett maximális termésmennyiségeket is, ezek fehér-, rozé-, vörösboroknál 140t/ha szőlőtermés, illetve 100hl/ha seprős újbor.

7. táblázat: A Pannonhalmi borvidék hozamkorlátai az OEM boroknál (Pannonhalmi termékleírás)

Termékkategória és bortípus	Maximális terméshozam t/ha kifejezve szőlőtermésben	Maximális terméshozam kifejezve hl/ha seprős újborban
Fehérbor	14 t/ha	100 hl/ha
Rozébor	14 t/ha	100 hl/ha
Vörösbor	14 t/ha	100 hl/ha
Jégbor	6 t/ha	40 hl/ha
Főbor	6,3 t/ha	45 hl/ha

A termékleírás szabályozza a megengedett szőlőfajtákat termékkategóriákként, bortípusokként.

8. táblázat: A Pannonhalmi borvidék OEM kategóriáiban engedélyezett szőlőfajták (Pannonhalmi termékleírás)

Termékkategória és terméktípus	Fehér	Rozé	Vörös
--------------------------------	-------	------	-------

Bor	Olasz rizling Tramini Rajnai rizling Rizlingszilváni Szürkebarát Királyleányka Chardonnay Sauvignon blanc Zefír Irsai Olivér Cserszegi fűszeres Pinot blanc Zöld veltelíni Ottonei muskotály Leányka Ezerjő Furmint Hárslevelű Viognier Sárga muskotály Pinot noir Pátria	Cabernet sauvignon Cabernet franc Kékfrankos Merlot Pinot noir Zweigelt	Cabernet sauvignon Cabernet franc Kékfrankos Merlot Pinot noir Zweigelt Syrah Turán
Jégbor	Olasz rizling Rajnai rizling Hárslevelű Sárgamuskotály Zöld veltelíni	-	Kékfrankos
Főbor	Olasz rizling Tramini Rajnai rizling Sauvignon blanc Chardonnay Szürkebarát Pinot blanc		Cabernet sauvignon Cabernet franc Kékfrankos Merlot Pinot noir

3. A Tar Pincészet bemutatása

3.1 A Tar Pincészet története

A Pincészet története 1988-ban indult mikor Tar Attila a pincészet alapítója Győrszemere szőlőhegyen 1 ha olaszrizling elültetésébe fogott. A rendszerváltást követően a tényői valamint a győrszemerei szövetkezetektől vásárolt összesen 35 ha területtel kiegészülve fogott bele a nagyüzemi szőlőtermesztésbe.

A tényői területek fajtamegoszlása:

20 ha Olaszrizling

5 ha Ezerfürtű

győrszemerei területek:

5 ha Olaszrizling

5 ha Szürkebarát

1996-ban megvásárlásra került Tényőn a volt apátsági dézsmapince melynek méretei és klímája lehetővé tette, hogy a borászatot egy arra alkalmasabb helyen folytassuk. (kép helye)

Az ekkor kialakult viszonyok hosszú időre konzerválódtak. A piac 100% folyóbor értékesítésből állt,

Győr környéki vendéglátóhelyek, kocsmák, dohányboltok valamint a családi háznál működő termelői borkimérés adta el a bor jelentős részét.

A Pincészet 3 termékkel volt jelen:

Pannonhalmi Olaszrizling OEM száraz fehérbor

Pannonhalmi Szürkebarát OEM félédes fehérbor

Soproni Kékfrankos OEM száraz vörösbor

Mivel a szőlészet által megtermelt szőlő 100%-a feldolgozásra és bor formájában értékesítésre került, nagyjából 2 évtizedig nem volt rákényszerítve komolyabb technológiai változtatásra.

A Pincészetet kényelmi állapotából a 2008 után következett gazdasági visszaesés, valamint a fogyasztói szokások változása mozdította ki. A vendégek elapadása miatt a korábban ellátott kocsmák több mint 70%-a bezáráni kényszerült. Valamint a fogyasztók elkezdtek az illatban és ízben gyümölcsaromákban gazdag borok felé fordulni. Így a pincészet ami alacsony technológiai befektetéssel nagy mennyiségű bort állított elő, hirtelen felesleggel nézett szembe.

Az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési alapból lehetett pályázni Borszőlő ültetvény telepítés támogatására, valamint Borászati gépek, technológiai berendezések beszerzésére. Ekkor született döntés a teljes szőlőszerkezet átalakításáról, valamint a borászati technológia megújításáról.

2011-ben elkezdődött az akkor már 50%-os tőhiánnyal rendelkező ültetvényeink kivágása, majd újra telepítése.

Az új telepítések, és felújítások után a következő fajtaszerkezet áll fenn:

9. táblázat: Új telepítések, szerkezetátalakítás utáni fajtaszerkezet a Tar Pincészetnél

Szőlőfajta	Terület (ha)
Fűszeres tramini	7
Chardonnay	2
Olasz rizling	22
Rajnai rizling	2,5
Sauvignon blanc	4
Irsai Olivér	7
Kékfrankos	6
Cabernet franc	12
Merlot	7

A legidősebb ültetvény életkora jelenleg 12 év a legfiatalabbé 1 év.

A 2011-ben telepített ültetvények 2013 őszén fordultak termőre. Ekkorra sikeresen lezajlott a technológia megújítása a „Az Európai Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Alapból a

borászati gépek, technológiai berendezések beszerzéséhez a 2012. évtől igényelhető

támogatás” igénybevitelével.

3.2 A pincészet ültetvényszerkezeti elemei

3.2.1 Művelésmód

Guyot szerű szálvesszős művelés biztosítócsap nélkül

Kialakítása egyszerű. A telepítést követő évben a tőkét 2 rügyre metsszük vissza.

Majd ebből a 2 rügyből jövő 2 hajtást felneveljük a támrendszer tetejéig. Amikor szükséges hónaljazzuk őket.

1. fotó: 1 éves hónaljazott ültetvény (saját fotó)

Következő évben a kettőből egy vesszőt választunk melyet a vezérhuzalra kötünk.

(ki kell menni lefotózni)

Majd a következő éveken mindig egy új szálvesszőt hagyunk

2. fotó: 12 éves ültetvény metszés után (saját fotó)

3. fotó: Lekötött ültetvény. (saját fotó)

A korábbi Moser-kordon művelést váltotta

A 2011 után telepített ültetvényeink szinte kizárólag alkalmazott művelésmódja.

Ezen művelésmóddal alacsonyabb tőketerhelés mellett kielégítő terméshozam érhető el.

Fajtától és évszámától függően 80-200q / ha

előnyei

-jó fényellátottság

-vékony szellős lombfal érhető el

-magasabb termésátlag

-jól gépesíthető

hátrányai

speciális támrendszer igény

3.2.2 Támrendszer

A korábbi Moser-kordon fa oszlopos és fa karós elemekből állt.

Az új ültetvények mind fém támrendszerrel kerültek elültetésre. Ennek több oka is volt.

Míg a fém szerkezeti elemek várható élettartama bőven 40 év feletti. Addig a korábban alkalmazott faoszlopos és fakarós támrendszerek már 30 éves korukban intenzív javításra szorultak.

Másik lényeges szempont a gépesíthetőség volt.

A támrendszer jellegéből fakadóan bizonyos munkafolyamatok nagymértékben leegyszerűsíthetőek .

Metszés – előmetsző

Hajtásbefűzés – gépi befűző, huzalkivető

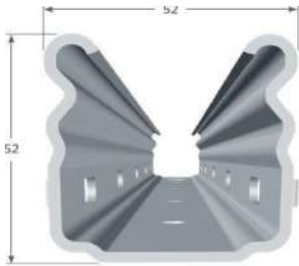
csonkázás – gépi csonkázó

fürtzóna levelezése – gépi levelező

szüret – szüretelőgép

Támrendszer részei:

Végoszlop – tűzihorganyzott 52x52mm 2,75m hosszú 2,65mm falvastagság

1. ábra : végoszlop profil (dr. Reisacher)

Soroszlop – tűzihorganyzott 52x43mm 2,5m hosszú 1,65mm falvastagság

2. ábra: soroszlop profil (dr. Reisacher)

Vezér huzal – 3,1 mm alumínium – cink bevonatos soronként 1 szál

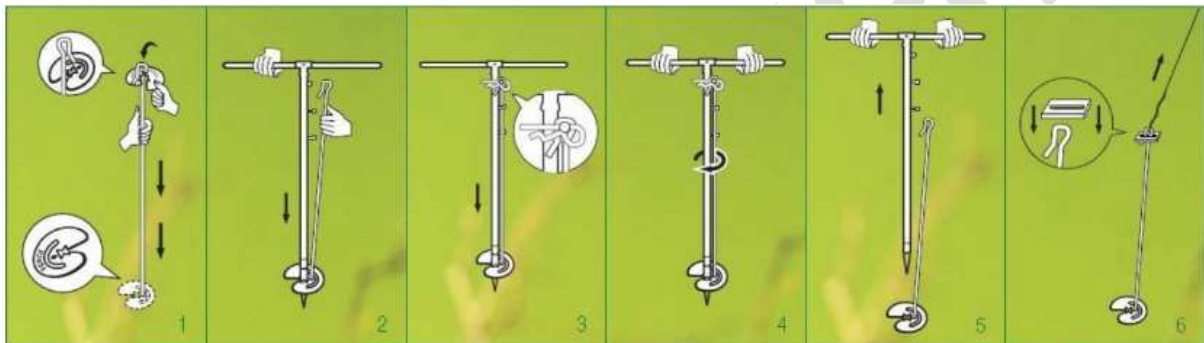
Támasztóhuzal – 2 mm alumínium cink bevonatos soronként 3 pár

Huzalfeszítő – Befűzés után a huzal mozgását csak egy irányba engedő rögzítőszem

3. ábra: huzalfeszítő megfelelő használata (Griple kiadvány)

Végoszlop kikötő csiga - földbe hajtott fém csiga melyhez a végoszlop kerül rögzítésre.

4. ábra: fém csiga lekötési segédlete (Fenox kiadvány)

Szőlőkaró – fém pálca

Karó rögzítő kapocs – kombájnbiztos rozsdamentes kapocs

Az első telepítéseink tapasztalata megmutatta, azok az ültetvények tudnak jól fejlődni, melyeket már az első évben elláttunk támszereléssel, ebből kifolyólag 2011 után az ültetvény létesítésének évében minden parcellát támszereléssel láttunk el.

„A támszerelés fontosságát sokan lebecsülik, pedig a rossz támasz komoly gondokat és rengeteg bosszúságot okoz, annál is inkább, mert nagy beruházási költség igényű és a jó támasz nem feltétlenül drágább mint a rossz.”
(Lőrincz – Zanathy 2013)

3.1.3 Sor és tőtávolság.

A TSZ-ek által telepített ültetvényekben 3,3m sortáv és 2,4m tőtáv ikertőkével volt jellemző.

A 2011 után létrehozott ültetvények 3 m x 0,9 m térállásba lettek telepítve.

A széles sortávot a korábbi gépállomány indokolta. Továbbra is 3m-re indokolt telepíteni, így elférnek a nagyobb erőgépek. (mélylazítás)

3.1.4 Sorvezetés iránya.

A sorvezetés irányát jellemzően a domborzati rétegvonalakkal párhuzamosan határozták meg.

Az ültetvények legnagyobb része északnyugat – délkeleti sorvezetésű.

Amennyiben az adott tábla alakja ezt nem tette lehetővé vezetnek hegy-völgy irányban is.

Az különböző sorvezetésű ültetvények termesztéstechnológiai jellemzői között szignifikáns különbség nem tapasztalható.

3.1.5 Alany és nemes fajták

Berlandieri x Riparia Teleki – Kober 5BB

Az 5BB elnevezésű alanyt Teleki 5A jelzésű fajtájából Kober osztrák szőlész szelektálta Klosterneuburgban

Az összes alanyfajta közül ez neveli a legtöbb vesszőt, s azokat jól beérleli. Jól gyökeresedik. A legtöbb fajtával jól forrad. Filoxéra-, mész- és szárazságtűrése kiváló. Affinitása (együttélő képessége), adaptációja (a környezeti feltételekhez való alkalmazkodása) jó. A ráoltott fajták azonos termésminőségben a Riparia portalis fajtához viszonyítva 25-30%-kal többet teremnek. (Csepregi-Zilai 1988)

Berlandieri x Riparia Teleki – Fuhr SO4

Teleki hibridekből származik. Teleki Zsigmond a 4. számú fajtáját 1912-ben Fuhr Németországba vitte és ezt szelektálták az oppenheimi szőlészeti iskolában. S.O. 4 elnevezése Teleki 4. számú fajtájának oppenheimi szelekciójára utal.

A legtöbb tulajdonsága megegyezik az 5BB-ével, illetve az 5C-ével. Filoxéra és mész-tűrése kiváló. Szárazság- és nedvességtűrését eltérően értékelik. ... A ráoltott fajtákat jól beérleli. Jól oltható és jól gyökeresedik. (Csepregi – Zilai 1988)

Az elmúlt évtizedek tapasztalata bizonyítja, hogy ezen alanyfajták mész és szárazságtűrése a Pannonhalmi Borvidék klimatikus viszonyai között eddig elegendő volt.

Irsai Olivér

Kocsis Pál 1930-ban állította elő Kecskemét-Katonatelepen a Pozsonyi fehér x Csaba gyöngye keresztezésével. Az egyik legelterjedtebb muskotályos szőlőfajtánk. (Hajdu 2013)

Ezen fajtából a borvidéken az első nagyüzemi ültetvényt a kajárpécsi „Egyetértés” MGTSZ telepítette a 70-es években. Majd a következő nagyobb felületű telepítésekre egészen a 90-es évekig kellett várni, mikor a fogyasztói szokások változásával, valamint a borászati technológia fejlődésével egyre nagyobb igény mutatkozott muskotályos íz-, illatvilágú gyümölcsös könnyed fehérborokra.

A Tar Pincészet 2015-ben 6 ha, 2021-ben 1,5 ha felületen ültetett a fajtából. Korai fajta lévén növényvédelme kifejezetten egyszerű. Az elmúlt évek extrém száraz időjárását egyelőre jól viseli. Amennyiben a csapadékmentes időszakok tovább növekednek, megfontolandó csepegtető öntözőrendszer kiépítése az ültetvényben.

Fűszeres tramini

Származása

Származása ismeretlen. Nevét minden bizonnyal a dél-tiroli Tramin községtől kapta, jóllehet itt kevésbé fordul elő. Viala-Vermorel (1901-1910) ampelográfiája Pfalzt vagy Franciaország Franche Comté nevű vidéket tartja hazájának.

Németh (1967) szerint a Tramini fajtacsoportot alkot. Fajtái a Kék, a Piros és a Fehér tramini.

Magyarországon régóta ismerik, de a múltban gyenge növekedése és kis termőképessége miatt nem szaporították. Termesztését a nagyüzemek karolták fel 1961-85 között összesen 2020 ha-t telepítettek belőle az egyes öt éves tervidőszakokban, elég egyenletes mértékben. (Csepregi-Zilai 1988)

A borvidéken a győrújbaráti „Rákóczi” és a pannonhalmi „Egyetértés” MGT SZ ültetett piros traminit nagyobb felületen.

Ezek az ültetvények már nem léteznek. A 2000-es években minden nagyobb pincészet telepített magának néhány ha-t felületen. Jelenleg 29 ha található belőle a borvidéken. Borának jellegzetes illata minden évben ugyanolyan, emiatt jó házasítási alap. Korábban kézi szürettel szedése nagyon lassan haladt. Apró fűrtjeit igyekeznek „elrejt” a fűrtzóna belsejébe. A szüret gépesítésével ez a probléma megoldódott. A pincészet 2011-ben 7 ha fűszeres traminit ültetett. Korábban jó termőképesség és termésbiztonság jellemezte. A klímaváltozás sajnos negatívan érinti évről évre megszenvedti a nyári túlzott hőséget. A szüreti időpontja egyre korábbra húzódik. Savai könnyen „elégnek”. Jellemző mustfok 19° M/M jellemző sav 5g/l

Chardonnay

Származása.

Viala-Vermorel (1901-1910) szerint valószínűleg Champagne vagy Bourgogne szülötte, s termelése több száz éves múltra tekint vissza.

Elterjedtsége

A chardonnay világfajta. Gyakorlatilag a világ minden szőlőtermő vidékén előfordul.

Telepítése az V. és a VI. tervidőszak alatt vett nagy lendületet. Területe 1985-ig csaknem 1800 ha-ra jutott fel. (Csepregi-Zilai 1988)

A Pannonhalmi borvidéken a győrszemerei MGT SZ rendelkezett belőle nagyobb ültetvénnyel.

A 90-es évek második felétől a legtöbb pincészet ültetett magának belőle. A Tar Pincészet 2011-ben ültetett 2 ha felületen. Korán fakad, virágzik és zsendül. Csapadékos években lisztharmatra fogékony. A klímaváltozás hatására

az elmúlt években szeptember első felében 20 feletti mustfokkal lehetett betakarítani. Bora évről évre egyre vastagabb olajosabb jellegű.

Ültetvény helye: Tényő

Sauvignon blanc

Származása

Francia eredetű. A világ egyik legismertebb szőlőfajtája (Csepregi-Zilai 1988)

Elterjedtsége

A chardonnayhoz, Merlothoz, Cabernet franchoz hasonlóan a világ legtöbb országában ismerik.

A pannonhalmi borvidéken a 90-es években ültették először nagyobb felületen. Jelenleg 28 ha található itt belőle. A Tar Pincészet 2016-ban ültetett 4 ha Sauvignont Győrszemere szőlőhegyen, ahol egy hűvösebb völgyben korábban már bizonyított a fajta. Az elültetésre kiválasztott 2 francia klón kifejezetten jól érzi magát, egyelőre a meleget is jól tűri. A többi fajtához képest sűrűbb lombfalat nevel hajtásai előszeretettel oldalirányba nőnek, ezért intenzívebb zöldmunkát igényel. Betegségekre nem kimondottan fogékony, rothadásra érzékenyebb. Az elmúlt 5 év termésátlaga 90q / ha. 18,5° szeptember első felében.

Ültetvény helye:

Győrszemere

Olaszrizling

Származása

Nem tisztázott. Elnevezése olaszországi eredetét bizonyítaná, mégis inkább franciaországból terjedhetett el, előbb Németországba majd a XIX. sz. közepe után Európa legtöbb szőlőtermelő országába így hazánkba is. (Csepregi-Zilai 1988)

Elterjedtség

Elsősorban Magyarországon és a szomszédos országokban termesztik. Hazánkban a filoxeravész után kezdett rohamosan terjedni, néhány évtized alatt első fehérborszőlő-fajtánkká lépett elő. (Csepregi-Zilai 1988)

Az Apátsági dűlőtérképek tanúsága szerint a borvidéken is jelentős felületen termesztették a XX. sz. első felében. A nagyüzemi telepítések megindulásakor nem volt olyan szövetkezet ahol ne ültettek volna belőle.

A Pincészet több szálon is kötődik a fajtához. Első kiskerti valamint az első üzemi ültetvény is belőle létesült. A 80-as években telepített ültetvényekre szinte kizárólag B20 került. Az ültetvény szerkezet átalakításakor tudatosan törekedtünk további klónok ültetésére. Így került egy táblába B20, B 20/7, B20/16, A3-2, A3-3. Az elmúlt évek tapasztalata szerint az egy menetben szüretelt több klónból álló olaszrizling igazán komplex bort eredményez. Hagyományosan októberben érő fajta. Az elmúlt 5 évből egyetlen kivétellel szedése szeptemberben befejeződött.

Ültetvény helye: Tényő, Győrszemere

terület: 22 ha

5 éves átlag mustfok: 19

Rajnai rizling

Származása

A Rajna mellékéről származik a nevét is innen kapta.

Elterjedtsége.

A világ egyik legismertebb szőlőfajtája. (Csepregi-Zilai 1988)

A borvidéken régóta jelen lévő fajta, ám a figyelem középpontjába csak az elmúlt 20 évben került az Apátsági Pincészet újra alapítása után. Szükség volt egy megkülönböztetett fajtára melyet a borvidék a magáénak mondhat, mellyel Magyarországon máshol nem kifejezetten foglalkoznak. Így került képbe a Rajnai rizling mely jól érzi magát a borvidék „hűvös” klímáján. Minden évben közel azonos minőséget terem. Rothadásra ugyan érzékeny, de megfelelő zöldmunkával és növényvédelemmel ez kiküszöbölhető. A belőle készült borok frissen és érlelten is finom illatúak és zamatúak. Érettségi szinttől függően könnyedebb és testesebb fehérborok is készíthetők belőle. A klímaváltozást jól tűri jó savtermő fajta. Savai még melegebb évjáratokban sem „égnek el”.

A Tar Pincészet a többi pincétől kissé lemaradva 2021-ben ültetett 2,5 ha Rajnai rizlinget. Melyet jó savtermő képessége miatt főleg házasítási alapnak kíván felhasználni.

Helye: Győrszemere

Mérete 2,5ha

ültetés időpontja: 2021

Kékfrankos

Származása

Nem tisztázott (Csepregi-Zilai 1988)

Elterjedtsége

Legjobban magyarországon terjedt el, de ismerik és termesztik a környező országokban.

A XX. sz. elejéről származó apátsági dűlőtérképeken szerepel. Régóta jelen lévő fajta. A szövetkezeti telepítési hullámban kizárólag fehér fajtákat telepítettek, így évtizedekig csak kiskertekben volt jelen. Mivel a pincészet rendelkezett vörösbor piaccal ám saját ültetvény és megfelelő borászati technológia hiányában vörösbor vásárlásra szorult. A vörösbor erjesztőtartályok beszerzésével párhuzamosan elindult a kékszőlő telepítése. Ennek eredményeképp 2012-ben 6 ha felületen került kékfrankos elültetésre. Lisztharmatra kimondottan érzékeny. Hatalmas levelei miatt intenzívebb zöldmunkát igényel.

Ültetvény helye: Tényő

mérete: 6 ha

átlag mustfok: 18

ültetés időpontja: 2012

átlag termés 120q/ha

Merlot

Származása

A XVIII sz. végén tűnt fel a Bordeaux-i borvidéken

Elterjedtsége

A világ legtöbb szőlőtermesztő országában megtalálható (Csepregi-Zilai 1988)

A Kékfrankossal és a Cabernet franczal együtt szerepel a régi dűlőtérképeken. Nagyobb felületen a 2000-es évek elejétől telepítik a borvidéken. Mivel a 2020-ra pincészet vörösbor és rozé alapanyag vételére kényszerült 2021-ben és 2022-ben 2 ütemben összesen 7 ha Merlot ültetvény került létrehozásra. Az elmúlt 20 év borvidéki tapasztalatai alapján a fajta minden évben megfelelő mennyiségű és minőségű szőlőt terem, melyből művelési és feldolgozási mód szerint rozé, könnyed és testes vörösbor egyaránt készíthető.

Ültetvény helye: Győrszemere

mérete: 7 ha

átlag mustfok: -

átlag terméshozam: -

Cabernet franc

Származása

Franciaország Bordeaux-i borvidékéről származik. Régi vörösborszőlő fajta. A XVII. században már ismerték és sokra ítélték.

Elterjedtsége

A világ szinte valamennyi szőlőtermesztő országában ismerik. s nagy felületen termesztik. (Csepregi-Zilai 1988)

A 2000-es évek első felében több borvidéki pincészet is ültetett a fajtából. Csapadékosabb évjáratokban csak rozé alapanyag szüretelhető róla, ám az elmúlt évek felmelegedése kifejezetten jót tett neki. Október közepiérés 20 feletti mustfok jellemzi.

A pincészet 2012-ben 12 ha felületen telepített a fajtából. Szükség volt egy markáns mély színű testes vörösbort adó fajtára. A tőle elvárt kritériumokat maradéktalanul teljesíti. Szinte bármédig tőkén tartható, rothadásra kevésbé hajlamos.

Ültetvény helye: Tényő Várhegy dűlő

Méret: 12 ha

jellemző mustfok: 20 feletti

átlag terméshozam: 70q / ha

Összefoglalás

A Tar Pincészet bemutatása című szakdolgozatom megírását személyes érintettségem – a borvidéken élek és dolgozom – valamint a téma aktualitása, és a borvidéken megvalósult jelentős változások hívták életre.

A szakdolgozatot a borvidék jellemzésével és történelmi múltjával kezdtem. Már a honfoglalás óta természetek itt szőlőt. A török hódoltság, a szabadságharc, a filoxéra vész és a világháborúk megtépázták az itteni szőlőskerteket, de a visszatérő lakók, valamint az új betelepülők tovább folytatták a szőlőművelést. A szocialista időkben a nagyarányú szőlőtelepítéseknek köszönhetően újra nagy felületen történt szőlőtelepítés. Ekkor a Pannonhalmi-dombság szőlőtermő települései a borvidékbe nem sorolt jó bortermő helyek közé kerültek. Borvidéki rangját 1990-ben kapja meg.

A borvidék történelmi áttekintéséből kiderül, az elmúlt 1000 évben szinte folyamatos volt a területen a szőlőművelés.

A borvidék Győr-Moson-Sopron megye déli részén helyezkedik el. A Dunántúli középhegységhez, azon belül a Bakonyhoz sorolják a Pannonhalmi-dombságot, három fő vonulatán (Ravasz-Csanaki, Pannonhalmi és Sokoró) helyezkednek el a szőlőterületek.

A borvidék talajai homokon, löszön kialakult barna erdőtalajok és homokfoltokkal tarkított területek is találhatóak.

Az éghajlati adottságok kiegyenlítettek, országos viszonylatban az időjárási viszonyok jó közepesnek mondhatók, ami kedvez a szőlőtermesztésnek.

A 2000-es évek második felére a borvidék szőlőterületei melyeket a 60-as évek közepe és a 80-as évek vége között telepítettek egyre nagyobb mértékben pusztultak le. Az Európai Unióhoz való csatlakozás új lehetőséget teremtett az előregedett szőlőterületek megújítására. A 2008-as évet követően a gazdák fokozatosan kezdték megújítani ültetvényeiket. A telepítési hullám csúcspontja 2011 volt mikor a gazdák 84,3408 hektárt újítottak meg. Ennek a telepítési kedvnek köszönhetően ma a borvidéki ültetvények átlagéletkora 20 év.

Az új ültetésekkel új fajták és új művelési módok is meghonosodtak. A korábban legnagyobb felületen jellemző Moser kordon az alacsony kordon váltotta. Korábban nem jelenlévő új fajták jelentek meg pl.: Cabernet franc, Merlot.

A Pannonhalmi borvidék szőlészete képes volt megújulni. Időben sikerült fenntartható, gazdaságos művelésmódokra átállni és piacképes fajtákat telepíteni.

A Tar pincészet eddigi 35 éves története alatt végig együtt fejlődött, formálódott a borvidékkel. Új piaci szereplőként a szőlőt saját feldolgozásra termelte. Melyet Győr 30 km-es körzetében értékesített. Az ültetvények előregedése, valamint a csökkenő folyóbor kereslet hatására a pincészetnek is az akkor már borvidéki szinten elindult megújulás útjára kellett lépnie. 2011 és 2015 között lezajlott a szőlőterületek fajtaváltása, 2013-ig a borászati technológia megújítása, a 2019-ben felépült új borászati üzem pedig teljes mértékben megfelel a jelenkor követelményeinek.

Irodalomjegyzék

1. Csepregi P. – Zilai J. (1988): Szőlőfajta-ismeret és használat. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest 508p
2. Erdélyi L. – Sörös P. 1902-1916. A Pannonhalmi Szent Benedek-Rend története. I-VI. kötet. Stephaneum, Bp.
3. Fehér I. (szerk): Győr vármegye és város egyetemes leírása. Budapest, Franklin 1874. 672.p.
4. Göcsei I.(szerk.): Győr-Sopron megye földrajza. Győr, 1963.
5. Kádár Gy.: Magyarország borvidékei: Kiskunsági- a Hajósi- Vaskúti- a Csongrádi-, az Etyeki és Pannonhalma- Sokoróaljai borvidékek. Szőlőtermesztés és borászat, 1992. II. évf. 6. sz. 3-9. p.
6. Kozma P.: A szőlő és termesztése I. Akadémiai Kiadó, Budapest 1991. 338.p
7. Lőrincz A. – Zanathy G.: Szőlőtermesztés egyetemi jegyzet, Budapest 2013 182.p
8. Néma S.: A győr- sokoróaljai szőlővidék hegyközségi törvényei 1672-1825. Győr- Moson- Sopron megye Győri Levéltárának kiadványa 1995. 126. p.
9. Vaszari L.: Pannonhalma- Sokoróaljai borvidék nagyüzemi szőlőtermesztésének és borászatának egy lehetséges átalakulási formája a tulajdonviszonyok megváltozásával. Gödöllő (diplomadolgozat), 1992. 48.p
10. Villányi Sz.: Győr megye és város anyagi műveltség története (1000-1301). Győr, 1882. 198.p.

**KONZULTÁCIÓS
NYILATKOZAT**

Tar István (hallgató Neptun azonosítója: QB47EB) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem

Kelt: 2023. év április hó 28. nap

Belső konzulens

NYILATKOZAT

a szakdolgozat, diplomamunka eredetiségéről és nyilvános vagy korlátozott hozzáféréseiről

A szerző neve: Tar István
A dolgozat címe: A Tar pincészet bemutatása
A megjelenés éve: 2023
A tanszék neve: Szőlészeti tanszék

Kijelentem, benyújtott szakdolgozatom/diplomamunkám³ egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi termékem. Tudomásul veszem, hogy a Budai Campus Tanulmányi Osztályon határidőben történő bemutatás nem jelenti dolgozatom szakmai és tartalmi elfogadását.

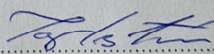
Kérem, válasszon az alábbi lehetőségek közül:

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a MATE Entz Ferenc Könyvtár és Levéltár szakdolgozat archívumába. A teljes szöveg kizárólag a Budai Campus számítógépeiről tekinthető meg.
A vízjellel ellátott pdf dokumentum szerkesztését nem, megtekintését engedélyezem. Tudomásul veszem, hogy a vízjel nélkül leadott dokumentum szerzői jogai sérülhetnek.

Dolgozatom titkosított. A titkosítás lejáratának dátuma: évhónap.
Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a MATE Entz Ferenc Könyvtár és Levéltár szakdolgozat archívumába. A vízjellel ellátott pdf dokumentum szerkesztését nem, **megtekintését a titkosítás határidejének lejártát követően engedélyezem.** A teljes szöveg kizárólag a Budai Campus számítógépeiről tekinthető meg.

Tudomásul veszem, hogy a vízjel nélkül leadott dokumentum szerzői jogai sérülhetnek

Budapest, 2023.05.08

.....
szerző aláírása